

POTENȚIALUL TURISTIC AL TERITORIULUI ADMINISTRATIV AL ORAȘULUI CUGIR

Prof. VIORICA VLAD - Colegiul Național "David Prodan", Cugir
Prof. NICOLAE PĂDUREAN – Școala cu clasele I-VIII "Iosif Pervain", Cugir

ABSTRACT. Tourism potential of Cugir City. *Faisant partie de la catégorie des régions défavorisées, premièrement à cause de son profil monoindustriel et ensuite à cause du déclin économique général, la ville de Cugir a comme alternative viable, la possibilité de valoriser son potentiel touristique, spécialement celui naturel, dans les conditions de certains aménagements techniques qui puissent soutenir une activité touristique spécifique.*

Une grande attraction touristique est constituée par la diversité des paysages offerts par la particularités et l'harmonie spécifiques à toutes ces structures naturelles. On remarque particulièrement la réservation "Iezerul Șureanu", ayant un relief et des lacs glaciaires, un important potentiel phytogéographique qui accroît la valeur des paysages et celle esthétique, de la zone montagnaise.

Ce potentiel touristique comprend aussi les vestiges archéologiques représentés par la "Cité Dace", les monuments historiques comme l'Église „La Sainte Trinité”, et les hameaux de montagne qui se trouvent en parfaite harmonie avec la nature et avec le style de vie encore traditionnel.

Organizarea spațiului geografic în condițiile unei societăți aflate în procesul de tranziție economică se bazează pe restructurări majore care modifică substanțial structura economică în plan regional și local. Aceste acțiuni sunt în strânsă concordanță cu politica de dezvoltare durabilă prin care se asigură creșterea economică corelată cu grija pentru conservarea mediului înconjurător și pentru gospodărirea judicioasă a resurselor naturale.

Orașul Cugir, cu profilul monoindustrial cu o poziție importantă în industria județului Alba înainte de 1990, se confruntă în perioada de tranziție cu efectele restructurării economice: diminuarea producției, șomaj tehnic. Prin privatizarea și modernizarea unor secții a Întreprinderii Mecanice Cugir se continuă tradiția – industria constructoare de mașini – însă prin creșterea eficienței și a calității producției industriale, dar în condițiile unei populații ocupate în industrie scăzute considerabil față de 1990.

Declinul activității industriale, corelat cu

profilul monoindustrial al orașului Cugir, a făcut ca acesta să fie inclus în categoria zonelor defavorizate.

Însă prin caracteristicile naturale ale teritoriului administrativ, cu o suprafață destul de mare (354,1 km²) orașul Cugir prezintă un potențial turistic natural ce poate fi valorificat pe fondul unor amenajări tehnice ce pot susține o activitate turistică specific montană.

În continuare, o să redăm câteva aspecte ale componentelor naturale și antropice care se constituie ca resurse turistice potențiale ce au un rol principal în dezvoltarea turismului.

1. Potențialul turistic natural

Orașul Cugir ocupă partea sud-vestică a județului Alba, fiind amplasat în zona de contact al culoarului depresionar al Mureșului cu Munții Șureanu. Teritoriul său cuprinde și localitatea Vinerea, situată la nord de Cugir și șase sate de munte: Boșitura, Bucuru, Călene, Fețe, Goasele, Mugești.

Din punct de vedere geomorfologic teritoriul administrativ al orașului Cugir se încadrează în două ținuturi. Astfel este treapta piemontană, la contactul dintre culoarul Mureșului și rama nordică a Munților Șureanu, un piemont înalt, fragmentat în culmi prelungi cu altitudini între 700 și 300 m. Aceste dealuri, în mare parte împădurite cu foioase și plantații de pin, formează un cadru pitoresc pentru orașul Cugir. O bună parte a teritoriului administrativ corespunde zonei Munților Șureanu, ce prezintă o evidentă asimetrie orografică prin prezența înălțimilor celor mai mari în sud-estul unității montane (vârful lui Pătru cu 2130 m și vârful Șureanu cu 2 059 m și prin scăderea altitudinii spre nord.

Un grad ridicat de atracție turistică îl constituie diversitatea peisajelor date de particularitățile și îmbinarea specifică a tuturor comportamentelor naturale.

Se impun astfel formele de relief glaciari reprezentate de *trei circuri glaciare* situate în Munții Șureanu și anume: **Aușelu, Șureanu și Capra**, ultimele două având și lacuri glaciare de dimensiuni mici. Circurile glaciare se prelungesc cu văi glaciare, cu fundul plat acoperit în bună parte cu jnepeniș.

Un rol determinant în formarea motivației turistice, prin valoarea peisagistică și cognitivă, îl are **Rezervația Iezerul Șureanu**, constituită în 1969, prin Decizia nr. 175 a Consiliului Județean Popular Alba.

Iezerul Șureanu este situat în cercul glaciari cu același nume la altitudinea de 1 750 m, în partea estică a vârfului Șureanu (2 059 m). Suprafața rezervației totalizează 20 ha, la care se adaugă încă 10 ha ce reprezintă zona tampon.

Relieful este dezvoltat pe șisturi cristaline, cercul glaciari fiind sculptat în platforma Șureanu – Comărniceleu, cu altitudini între 1 800- 2 059 m.

Lacul glaciari Șureanu are o lungime de 94 m și o lățime maximă de 91 m, iar suprafața totală este de 0.59 ha.

În peisaj se impune și vegetația reprezentată de molidișurile de limită cu

tufărișurile de jeapăn, ienupăr și anin de munte, iar în zona înmlăștinată situată în aval de lac s-a dezvoltat un strat abundent de mușchi *Sphagnum* și cu exemplare rare de molid de mici dimensiuni.

Rezervația Iezerul Șureanu este administrată de Romsilva – Ocolul Silvic Cugir; accesul turiștilor se face pe drumul forestier de pe valea Râul Mare până la Poiana Poarta Raiului.

Relieful montan oferă condiții bune pentru schiat pe părți neamenajate și prezintă importante trasee marcate pentru drumeție.

Clima constituie un factor natural important în desfășurarea activității turistice, zonei montane fiindu-i specific un bioclimat tonic – stimulent (George Erdeli, 1996) pentru organismul uman.

Deși puțin studiat din punct de vedere terapeutic, aeroionizarea este un factor natural de cură ce poate fi valorificat mai ales în zona pădurilor de conifere pentru tonifierea generală a organismului.

Pentru practicarea turismului de iarnă un element indispensabil este stratul de zăpadă pentru care menționăm că numărul relativ al zilelor cu strat de zăpadă este de 60 zile în zonele mai joase și de 160 zile în amonte.

Teritoriul administrativ al orașului este drenat de râul Cugir cu o lungime de 54 km și care se formează din unirea Râului Mare și a Râului Mic.

Cele două văi prezintă un aspect pitoresc și completează potențialul turistic al râmii estice a Munților Șureanu.

Pe *valea Râului Mic* se remarcă un sector de chei modelat în roci metamorfice; el este situat la circa 8 km amonte de confluență cu Arieșul, favorizat de sectorul îngust al văii, aici a funcționat un hait –acumulare de apă utilizată pentru transportul buștenilor până în 1964 – care s-a colmatat în timp.

Potențialul fitogeografic este esențial prin valoarea peisagistică, estetică și recreativă în practicarea activității turistice.

În zona cea mai înaltă se remarcă pajiștile alpine ce au un caracter insular pe vârfurile ce depășesc 2 000 m, dar în timp, acțiunile antropice de defrișare a

jnepenişurilor au coborât limita inferioară a acestui etaj până la 1 900 m. Vegetația este formată din graminee și o serie de plante cu flori care măresc valoarea peisagistică a locurilor pe timpul verii. Dintre specii menționăm: părușca, clopoței, degetăruțul, piciorul cocoșului alpin, coacăzul de munte. Etajul subalpin, cu extensiune mare, între 1 700 și 1 950 m altitudine este bogat din punct de vedere floristic.

Vegetația subalpină este reprezentată de jneapăn (*Pinus mugo*), ienupăr (*Juniperus communis ssp. nana*), smârdar, azalee pitică, coacăz de munte, iar în zona limitrofă a pădurii de molid sunt grupări de afin și merișor.

Molidișurile (*Picea abies*) pure sunt situate pe versanții nordici ai masivului, în arealul cuprins între 1 300-1 700 m altitudine, iar la limita superioară a pădurii apar exemplare de brad (*Abies alba*) și de zâmbru (*Pinus cembra*). Pădurile de amestec de fag, molid, brad și alte specii de foioase sunt situate în cursul superior al văii Cugir, la altitudini cuprinse între 900 și 1 400 m.

Pădurile de fag (*Fagus sylvatica*) dețin suprafețe întinse desfășurate între 500 și 1 050 m altitudine. În structura lor se află și alte specii de paltin de munte, plop temurător, mesteacăn.

Prezența pădurilor a favorizat o faună diversă și relativ bogată în munții Șureanu. În arealul pădurilor menționăm prezența ursului (*Ursus arctos*), a lupului (*Canis lupus*), a vulpii (*Vulpes vulpes*), a mistrețului care depășesc de multe ori limitele pădurii. Alături de aceste specii se găsesc efective însemnate de căprioare (*Capreolus capreolus*), veverițe, viezuri, iepuri, jderi, etc.

În etajul alpin se remarcă o serie de specii de păsări între care: ciocârlia urecheată, fâsa de munte, pietrarul și brumărița care se cuibăresc în acest etaj.

Pe cursul superior al râurilor, cu ape repezi și limpezi este specific păstravul indigen (*Slamo trutta fario*), iar în aval trăiește lipanul, mreana; însă frecvențele mituri ce se produc pe râuri diminuează efectivele de pești.

2. Potențialul turistic antropic

Fondul cultural-istoric constituit din vestigii arheologice, monumente istorice, de arhitectură sau de artă precum și patrimoniul etno-folcloric constituie o parte însemnată a ofertei turistice potențiale ale unui teritoriu.

Dintre componentele cultural-istorice specifice orașului Cugir evidențiem pe cele mai reprezentative:

Dealul Cetății, situat în vestul orașului Cugir, cu o altitudine de 495 m este important din punct de vedere arheologic, fapt pus în evidență de cercetările arheologice efectuate în intervalul 1977-1991.

Cetatea de la Cugir a fost apreciată, pe baza studiilor efectuate, ca își are începuturile din secolul II î. Hr. și s-a menținut până la cucerirea română.

S-a descoperit un platou și terase artificiale, vestigii dacice de locuire cu un bogat material arheologic (ceramică, unelte, podoabe). În cadrul metropolei cetății dacice, formate din patru morminte ce au aparținut unor războinici, se remarcă așa-numitul "mormânt princiar" ce prezintă un inventar bogat format din armament, echipament de luptă și alte obiecte uzuale.

O parte din obiectivele descoperite cu ocazia săpăturilor sunt expuse în clădirea Casei Copiilor de pe lângă Colegiul Național "DAVID PRODAN".

Sfânta Mănăstire Călene, amplasată în partea dreaptă a văii Călene, s-a construit după 1989, când terenul de 5 ha al familiei Albu Ana a fost cedat Episcopiei de Alba Iulia. Poziția sa oferă, pe timp frumos, o panoramă deosebită a ramei nordice a Munților Șureanu. Mănăstirea adăpostește doar câteva măicuțe; hramul mănăstirii se sărbătorește pe data de 1 octombrie și corespunde cu Acoperământul Maicii Domnului, ocazie cu care realizează un adevărat pelerinaj din zona Cugir.

Sfânta Mănăstire Afteia (Plăișor) este situată la o altitudine de 600 m. Prima bisericuță s-a ridicat potrivit tradiției la sfârșitul secolului al XV-lea, dar ea a fost desființată în 1788 de către autoritățile de la

Viena, așa cum s-a întâmplat și cu alte biserici și mănăstiri în secolul al XVIII-lea.

Biserița din lemn, construită în perioada interbelică a devenit neîncăpătoare, mai ales în duminici și sărbători, de aceea acum doi ani a fost demolată și donată unui sat sarac; noua biserică construită din cărămidă are dimensiuni mult mai mari.

De Sfânta Mănăstire Afteia a fost legată, o perioadă de câțiva ani, activitatea cuviosului ieromonah Sofronie, care s-a remarcat în lupta pentru păstrarea legii străbune, a ortodoxiei.

Biserița veche din orașul Cugir a fost construită cu concursul Campaniei de grăniceri între anii 1806-1809.

Biserica are hramul Sfânta Treime, iar în timp s-au efectuat o serie de îmbunătățiri în interiorul și exteriorul acesteia. Pictura din altar și iconostas a fost executată în tehnică denumită frescă și are valoare artistică și istorică deosebită, motiv pentru care biserica a fost declarată monument istoric.

Pe **Dealul Scănel**, în partea sudică a orașului, există o bisericuță romano-catolică ce a fost construită în 1826; ea dispune de o orgă veche și de o orgă electronică. De-a lungul timpului biserica a suferit mai multe reparații fără a modifica forma arhitecturală inițială.

Satele de munte de pe rama nordică a Masivului Șureanu prin originalitatea naturală determinate de poziția gospodăriilor în spațiu și prin păstrarea în bună parte a unui mod de viață tradițional, pot determina formarea unei game largi de motivații în practicarea activității turistice.

Situate până la altitudinea de 800-900 m și având funcție agro-pastorală, aceste sate de munte, în timp, s-au armonizat perfect cu natura locurilor.

Valoarea peisagistică a acestui mediu antropizat, corelată cu specificul vieții rurale, face ca aceste sate să se constituie ca posibile destinații pentru turism de sezon, turism de cunoaștere.

Un prim pas a fost făcut prin constituirea a zece pensiuni agro-turistice, categoria o margareta, conform atestatelor emise de Ministerul Turismului. Amplasarea lor este: două pensiuni agro-turistice în satul Călene, două în satul Mugești, cinci în satul Bucuru și una în Bocșitura. Problema valorificării turistice a acestor pensiuni este asigurarea transportului pe timp de vară, numai cu mașini de teren, iar iarna numai cu cai, sanie sau mers pe jos.

În ultimii ani se remarcă, pe văile celor două rauri, realizarea unor pensiuni turistice și a unor cabane importante în practicarea turismului de weekend.

Bibliografie

1. Buza M., Hozoc I. – *Valea Sebeșului*, Ed. Sport-turism, București, 1985
2. Erdeli G., Istrate I. – *Potențialul turistic al României*, Ed. Universității București, 1996.
3. Popa C. I. – *Cugir-schiță monografică*, Ed. Altip, Alba Iulia, 2005.
4. Trușă V. – *Munții Șureanu*, Ed. Sport-turism, București, 1986.
5. *** Cugir-500.
6. *** *Geografia României- Carpații Românești și Depresiunea Transilvaniei*, vol III, Ed. Academiei, București, 1987.
7. *** *Studiu de amenajament* – Ocolul Silvic Cugir - 2003.